

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 11ης Ιουνίου 1991 *

Στην υπόθεση C-307/89

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Jean-Claude Séché, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Guido Berardis, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από την Edwige Belliard, βοηθό διευθυντή στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Claude Chavance, κύριο ακόλουθο της γενικής διεύθυνσεως εξωτερικών υποθέσεων του ίδιου υπουργείου, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Γαλλίας, 9, boulevard du Prince-Henri,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, επιβάλλοντας, όσον αφορά τους υπηκόους άλλων κρατών μελών πλην της Γαλλίας, οι οποίοι εμπíπνουν στο πεδίο εφαρμογής του αμέσως κατωτέρω κανονισμού, κατοικούν στη Γαλλία και λαμβάνουν από γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως την παροχή που προβλέπεται στα άρθρα L 815-2 και L-815-3 του νέου γαλλικού code de la Sécurité sociale, τη διπλή προϋπόθεση, αφενός μεν, της υπογραφής διεθνών συμβάσεων αμοιβαιότητας, αφετέρου δε, της υπάρξεως προηγούμενης κατοικίας του ενδιαφερομένου στο έδαφος της Γαλλικής Δημοκρατίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, τους μη μισθωτούς και τα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας [  πως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ 1983 L 260, σ. 6)],

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους Ο. Due, Πρόεδρο, J. C. Moitinho de Almeida και M. Díez de Velasco, προέδρους τμήματος, K. N. Κακούρη, F. A. Schockweiler, F. Grévisse και P. J. G. Karpeyn, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τους διαδίκους που αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 16ης Απριλίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Οκτωβρίου 1987, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωρισθεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία, επιβάλλοντας, όσον αφορά τους υπηκόους άλλων κρατών μελών πλην της Γαλλίας, οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του αμέσως κατωτέρω κανονισμού, κατοικούν στη Γαλλία και λαμβάνουν από γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως την παροχή που προβλέπεται στα άρθρα L 815-2 και L-815-3 του νέου γαλλικού code de la sécurité sociale, τη διπλή προϋπόθεση, αφενός μεν, της υπογραφής διεθνών συμβάσεων αμοιβαιότητας, αφετέρου δε, της υπάρξεως προηγούμενης κατοικίας του ενδιαφερομένου στο έδαφος της Γαλλικής Δημοκρατίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, τους μη μισθωτούς και τα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας [όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ 1983 L 260, σ. 6, στο εξής: ο κανονισμός)].

- 2 Τα άρθρα L 815-2 και L 815-3 του νέου γαλλικού code de la sécurité sociale (κώδικα κοινωνικής ασφάλισης, στο εξής: CSS) ορίζουν τα πρόσωπα γαλλικής ιθαγενείας που δικαιούνται το συμπληρωματικό επίδομα που καταβάλει το Fonds national de solidarité (εθνικό ταμείο αλληλοβοήθειας, στο εξής: FNS). Το επίδομα αυτό προβλέπεται στο κεφάλαιο V του τίτλου I, « Allocations aux personnes âgées » (επιδόματα καταβαλλόμενα στους ηλικιωμένους) του βιβλίου VIII του κώδικα. Κατά το άρθρο L 815-1, το FNS ιδρύθηκε στο πλαίσιο της προσπάθειας για μια γενική πολιτική προστασίας των ηλικιωμένων μέσω της βελτιώσεως των συντάξεων, παροχών και επιδομάτων γήρατος.
- 3 Το άρθρο L 815-2 επιβάλλει στους ενδιαφερομένους την υποχρέωση να κατοικούν στη Γαλλία επί ορισμένη χρονική περίοδο και υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται με διάταγμα. Το άρθρο L 815-5 διευκρινίζει ότι το συμπληρωματικό επίδομα καταβάλλεται στους αλλοδαπούς μόνο με την επιφύλαξη της υπογραφής διεθνών συνθηκών αμοιβαιότητας.
- 4 Εξάλλου, το άρθρο 3, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού 1408/71 ορίζει ότι τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη, και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του κανονισμού αυτού, υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαμβάνουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του κανονισμού αυτού.
- 5 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, ο κανονισμός ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν, μεταξύ άλλων παροχών, τις παροχές αναπηρίας και γήρατος. Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι η κοινωνική πρόνοια δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.
- 6 Με έγγραφο της 4ης Δεκεμβρίου 1985, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γαλλική Κυβέρνηση να γνωστοποιήσει τις παρατηρήσεις της ως προς το ζήτημα αν συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο οι προεκτεθείσες διατάξεις του CSS. Με έγγραφο της 7ης Μαρτίου 1986, οι γαλλικές αρχές αμφισβήτησαν ότι το συμπληρωματικό επίδομα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του προαναφερθέντος κανονισμού 1408/71, επειδή το επίδομα αυτό αποτελεί παροχή κοινωνικής πρόνοιας.

- 7 Η Επιτροπή εξέδωσε την αιτιολογημένη γνώμη που προβλέπεται στο άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, στις 14 Οκτωβρίου 1987, καλώντας τη Γαλλική Κυβέρνηση να συμμορφωθεί εντός προθεσμίας 30 ημερών. Με έγγραφο της 26ης Νοεμβρίου 1987 και 6ης Ιουνίου 1988, οι γαλλικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή, αφενός μεν, ότι δεν απαιτούν την ύπαρξη διεθνούς συμβάσεως αμοιβαιότητας ως προς τους πολίτες των άλλων κρατών μελών για τη χορήγηση συμπληρωματικού επιδόματος, αφετέρου δε, ότι τα εκτελεστικά διατάγματα που αναφέρονται στο άρθρο L 815-2 του CSS ουδέποτε εκδόθηκαν.
- 8 Δεδομένου ότι η Γαλλική Κυβέρνηση δεν ανακοίνωσε στην Επιτροπή τα νομοθετικά μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για να τεθεί τέλος στην προβαλλόμενη παράβαση, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.
- 9 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση εκτίθενται διεξοδικώς τα περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.
- 10 Πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι νομοθεσία όπως η υπό κρίση, καθόσον παρέχει δικαίωμα για συμπληρωματικές παροχές με τις οποίες επιδιώκεται αύξηση του ποσού των συντάξεων που εμπίπτουν στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ατομικές ανάγκες και καταστάσεις, πράγμα που χαρακτηρίζει την κοινωνική πρόνοια, εμπίπτει στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως κατά την έννοια του προαναφερθέντος κανονισμού 1408/71.
- 11 Περαιτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα άρθρα L 815-2 και L 815-5 του CSS δεν συμβιβάζονται με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που καθιερώνεται με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, καθόσον εξαρτούν τη χορήγηση των εν λόγω επιδομάτων στους υπηκόους άλλων κρατών μελών που κατοικούν στη Γαλλία από τη διπλή προϋπόθεση, αφενός μεν, της υπογραφής μεταξύ των κρατών αυτών και της Γαλλίας διεθνών συμβάσεων αμοιβαιότητας, αφετέρου δε, από την ύπαρξη προηγούμενης κατοικίας του ενδιαφερομένου στο έδαφος της Γαλλικής Δημοκρατίας.

- 12 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Γαλλική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί πλέον το ότι η εν λόγω νομοθεσία αντίκειται προς το κοινοτικό δίκαιο. Προβάλλει πάντως ότι, δυνάμει της υπουργικής εγκυκλίου 1370 της 5ης Νοεμβρίου 1987 και κατόπιν υπουργικής οδηγίας προς τους αρμόδιους φορείς, το άρθρο L 815-5 του CSS δεν εφαρμόζεται πλέον στην πράξη ως προς τους κοινοτικούς υπηκόους και ότι άρθρο L 815-2 του CSS παραμένει πράγματι ανεφάρμοστο ελλείψει εκτελεστικών διαταγμάτων.
- 13 Πρέπει να τονισθεί συναφώς ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η διατήρηση μιας εθνικής ρυθμίσεως που δεν συμβιβάζεται, αυτή καθαυτή, με το κοινοτικό δίκαιο, ακόμη και αν το οικείο κράτος μέλος ενεργεί σύμφωνα με το δίκαιο αυτό, μπορεί να προκαλέσει μια διφορούμενη κατάσταση πραγμάτων με τη διατήρηση, όσον αφορά τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα δικαίου, μιας αβεβαιότητας ως προς τις δυνατότητες επικλήσεως του κοινοτικού δικαίου που τους παρέχονται. Η αβεβαιότητα αυτή ενισχύεται χωρίς αμφιβολία από τον εσωτερικό χαρακτήρα των καθαρά διοικητικών οδηγιών περί μη εφαρμογής του εθνικού νόμου (βλ. απόφαση της 4ης Απριλίου 1974, 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Rec. 1974, σ. 359, σκέψεις 41 και 42).
- 14 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Γαλλική Δημοκρατία, εξαρτώντας, όσον αφορά τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών που κατοικούν στη Γαλλία και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού 1408/71, το δικαίωμα της παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως που αναφέρεται στα άρθρα L 815-2 και L 815-3 του νέου γαλλικού κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως από τη διπλή προϋπόθεση, αφενός μεν, της υπογραφής με τα κράτη αυτά διεθνούς συμβάσεως αμοιβαιότητας, αφετέρου δε, της υπάρξεως προηγούμενης κατοικίας του ενδιαφερομένου στο έδαφός της, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 15 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η Γαλλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) Η Γαλλική Δημοκρατία, εξαρτώντας, όσον αφορά τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών που κατοικούν στη Γαλλία και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, τους μη μισθωτούς και τα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, το δικαίωμα της παροχής κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρεται στα άρθρα L 815-2 και L 815-3 του νέου γαλλικού κώδικα κοινωνικής ασφάλισης από τη διπλή προϋπόθεση, αφενός μεν, της υπογραφής με τα κράτη αυτά διεθνούς συμβάσεως αμοιβαιότητας, αφετέρου δε, της υπάρξεως προηγούμενης κατοικίας του ενδιαφερομένου στο έδαφός της, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.
- 2) Καταδικάζει την Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Due

Moitinho de Almeida

Díez de Velasco

Κακούρης

Schockweiler

Grévisse

Kapteyn

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουνίου 1991

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

J.-G. Giraud

O. Due